

УДК [373.2.016:811.111]:78

В.В. КОВАЛЮК, А. В. СИДОРЧУК

РОЗВИТОК АУДІАТИВНИХ УМІНЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку забезпечується у процесі формування й удосконалення усного виду мовленнєвої діяльності. З навчанням усного мовлення (діалогічного й монологічного) тісно пов'язане аудіювання – процес слухання і розуміння усних висловлювань.

Ключові слова: аудіювання, аудіативні вміння, вид мовленнєвої діяльності, діти старшого дошкільного віку, аудіювання англійською мовою.

Постановка проблеми. Одним із найважливіших завдань сучасної дошкільної освіти є формування мовленнєвої особистості молодшого школяра. З цією метою розвиваються, удосконалюються усі види мовленнєвої діяльності – аудіювання, говоріння, читання, письмо. Саме у добукварний і букварний періоди навчання, коли діти ще недостатньо опанували грамоту, вони з допомогою вчителя вчать сприймати текст на слух – аудіювати.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі розвитку аудіативних умінь дітей старшого дошкільного віку присвячені роботи М. Вашуленка, І. Гудзик, С. Дубовик, Т. Ладиженської, М. Львова, С. Цінько, О. Хорошковської та ін. С. Ніколаєва у своїй праці описує різноманітні методи та прийоми, які використовуються в навчанні іноземної мови. І. Лисовець досліджує проблему навчання аудіювання й усного мовлення. Н. Пруссаков розкриває проблематику труднощів при навчанні аудіюванню тексту, що звучить іноземною мовою. Багато праць присвячує використанню аудіоматеріалів С. Гапонова, у яких подає зразки аудіотекстів для навчання аудіювання, а також звертає увагу на розвиток особистості в процесі навчання. І. Круківська розглядає вплив пісень та їх використання під час навчання іноземної мови [2].

Постановка завдань. В основі розвитку різних навичок мовленнєвої діяльності лежить вміння слухати і розуміти усне мовлення. Під час навчання в закладі дошкільної освіти постійно збільшується лексичний запас, ускладнюється граматичний лад мовлення, розширюється тематика й поглиблюється логіка міркувань у висловлюваннях, що пропонуються для слухання. При цьому значно підвищуються вимоги до швидкості, точності сприйняття усного мовлення, розуміння прослуханого, вміння зосереджувати довільну увагу протягом більш тривалих відрізків часу. Усе це обумовлює необхідність удосконалювати навичку аудіювання не тільки у старшому дошкільному віці, а й у школі.

Виклад основного матеріалу. Усе життя дитини супроводжується різними видами діяльності, в процесі яких вона набуває певних знань, здійснюється її психічний розвиток. Л.Виготський висунув тезу про те, що рушійною силою психічного розвитку є навчання, як шлях «привласнення» дитиною загальнолюдських цінностей. Натомість навчання не буде успішним, якщо дитина сама не виступатиме суб'єктом пізнавальної діяльності. Одним із видів пізнавальної діяльності є мовленнєва діяльність.

Розрізняють чотири види мовленнєвої діяльності: говоріння, слухання, читання і письмо. Слухання і читання називають рецептивним мовленням, а тих, хто слухає або читає, – реципієнтами. Говоріння і письмо належать до продуктивного мовлення. Мовців і тих, хто читає, називають продуцентами. У дошкільному закладі діти опановують лише два види мовленнєвої діяльності – слухання та говоріння. Активною стороною мовленнєвого акту є говоріння [1].

Слухання, тобто аудіювання, – це сприймання мовлення на слух і його розуміння. Слухання (аудіювання) опосередковується говорінням іншого учасника спілкування. Його мета – розкриття смислових зв'язків, осмислення сприйнятого на слух мовленнєвого повідомлення мовця. Смислове сприймання не планується і не контролюється свідомістю того, хто слухає. Слухання задається зовні іншим мовцем. Результатом слухання є розуміння або нерозуміння тексту.

Смислове сприймання (розуміння) мовлення залежить від характеру мовленнєвої діяльності мовця, від того, наскільки зрозуміло й чітко він висловлюється, від темпу й виразності його мовлення, вміння визначити головне, встановити контакт зі слухачами. Водночас розуміння мовлення залежить від підготовленості слухачів до слухання і сприймання висловлювань. Тому дітей потрібно навчати не лише говорінню (активному мовленню), а й слуханню. Отже, мовленнєву діяльність важко розподіляти на активну й пасивну. Адже рівень володіння мовленням одного суб'єкта визначає рівень розуміння його іншим. Із психофізичного погляду, активність мовлення зумовлюється рівнем володіння мовцем мовленнєво-вимовним актом і рівнем розуміння мовлення.

Аудіювання як вид мовленнєвої діяльності являє собою одночасне сприймання на слух мовного матеріалу, впізнавання лексико-граматичного матеріалу в мовленнєвому взаємозв'язку, розуміння змісту й смислу в цілому при одночасному пред'явленні [3].

У реальній комунікації аудіювання виконує три основні функції:

- використовується як мовленнєва дія, спрямована на задоволення потреб людини в отриманні інформації на слух, що складає частину її особистої та професійної діяльності (слухання радіо- і телепередач, доповідей, виступів, лекцій, переглядів фільмів тощо);

- є компонентом усного спілкування в бесіді, діалозі, диспуті, суперечці;

- може виступати в ролі супроводжувальної мовленнєвої дії людини, що говорить, читає або пише; при цьому дозволяє здійснювати контроль за власним мовленням під час говоріння, письма та контроль за розумінням чужого мовлення під час читання.

Для забезпечення ефективності процесу аудіювання необхідно розвивати у дітей увагу, пам'ять і уяву. Механізм аудіювання передбачає сприймання потоку звуків і розпізнавання в ньому слів, речень, абзаців, усвідомлення змісту почутого.

Існують такі основні форми аудіювання: аудіювання мовлення співрозмовника у процесі діалогу; аудіювання монологічного або діалогічного мовлення інших людей. У різноманітних життєвих ситуаціях ці форми часто поєднуються, переходять одна в одну.

Однією з найважливіших умов навчання аудіювання дітей старшого дошкільного віку на заняттях іноземної мови є формування в них позитивного ставлення до процесу в цілому та до пізнавальних інтересів. Тому заняття має бути організоване таким чином. Щоб діти працювали із задоволенням. Дітям треба допомагати досягати успіхів, тобто допомагати здобувати знання і навички та застосовувати їх на практиці.

Знайомі казкові персонажі зможуть максимально ефективно стимулювати дитину до вивчення англійської мови, викликавши в неї безпосередній інтерес, оскільки у дітей дошкільного віку довільне регулювання поведінки – ще не достатньо розвинене.

Підготовка до англомовного спілкування із співрозмовниками вимагає сформованості у дітей:

- рецептивних навичок слухати, розуміти елементарну англо мовну інформацію та відповідних умінь аудіювання;

- продуктивних навичок і умінь активного мовлення з метою здійснення мовленнєвого контакту, порозуміння у сферах дитячої життєдіяльності (говоріння).

Процес навчання буде успішним тоді, коли:

- аудіювання та говоріння буде для дитини цікавим (наявність мотиву);
- результат слухання чи говоріння буде очікуваним (наявність мети);
- у пам'яті, уяві, попередньому досвіді дитини будуть наявні можливості розв'язувати завдання (наявність засобів);

- ніщо не стримуватиме пошуково інтелектуальної діяльності, спрямованої на вирішення завдань іншого спілкування (наявність умов).

Аудіювання – це не лише сприймання повідомлень, а й підготовка у внутрішньому мовленні зворотної реакції на почуте.

Аудіювання готує говоріння, а говоріння допомагає сприймати мовлення на слух. Аудіювання є вихідним засобом навчання дошкільників англійської мови, сприяє оволодінню звуковим аспектом мови, фонемним складом, інтонацією, зразками мовлення, у широкому сенсі виховує культуру слухання, розвиває пам'ять, зокрема, слухову [4].

Отже, розширення застосування прийомів формування аудіативних умінь і навичок, використання послідовної системи тренувальних вправ і завдань дає можливість не тільки подолати одноманітність в роботі та забезпечити формування вміння сприймати (слухати і читати) навчальну інформацію, а й сприяє формуванню активної, творчої мислячої мовної особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виготский Л. Вопросы детской психологии. ЭКСМО. Москва.2000. 920 с.
2. Гапонова С. Деякі особливості текстів для навчання аудіювання учнів старшої школи. Іноземні мови. 2003. №3. С.30-10.
3. Дубовик С. Аудіювання на уроках української мови. Початкова школа. №3.2002. с.48-51.
4. Кулікова І., Шкваріна Т. Англійська мова для дітей дошкільного віку. Тернопіль. 2015. С.34.

The article highlights the methodology and content of auditory work with older preschoolers in foreign language classes. The proposed techniques can be used for individual work with children to improve auditory skills.

Key words: *listening, auditory skills, type of speech activity, children of senior preschool age, listening in English.*

УДК 373.2.016:811.161.2(07)

Л.М. ЯСНОГУРСЬКА, А.В.ШВОРАК

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Проаналізовано основні завдання та складники змісту навчання старших дошкільників англійської мови у програмах розвитку дітей дошкільного віку «Я у світі», «Дитина», «Англійська мова для дітей дошкільного віку». Схарактеризовано особливості формування елементарної англомовної комунікативно-мовленнєвої компетентності дошкільників.

Ключові слова: *англійська мова; діти старшого дошкільного віку; англомовна комунікативно-мовленнєва компетентність; мовленнєва компетенція; соціокультурна компетенція.*

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

1. *Бісовецька Л.А.* – кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і методик початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету.
2. *Боровець М.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
3. *Бурчак К.І.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
4. *Венгловська І.А.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
5. *Власюк О.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
6. *Гаврилюк С.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
7. *Гавєська А.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
8. *Гілянчук В.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
9. *Гнатюк О.М.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
10. *Голубнюк Г.Р.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
11. *Голубнюк К.Р.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
12. *Гордійчук А.С.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
13. *Грушовець К.М.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
14. *Гуцал Ю.С.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
15. *Давидюк І.А.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
16. *Данілова Н.Р.* – старший викладач кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету.
17. *Драгун Я.С.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
18. *Дениско Я.О.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
19. *Денисюк Л.В.* – викладач кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету.
20. *Дуброва А.С.* – аспірант 4 курсу Рівненського державного гуманітарного університету.
21. *Іванова І.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
22. *Івашкевич Е.Е.* – кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри практики англійської мови Рівненського державного гуманітарного університету, перекладач.
23. *Івашкевич Е.З.* – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри загальної психології та психодіагностики Рівненського державного гуманітарного університету
24. *Іллюк М.Ф.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
25. *Кирилюк Ю.Ю.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
26. *Ковальчук М.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
27. *Ковалюк В.В.* – викладач кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету.
28. *Колошва А.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
29. *Кравчук М.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
30. *Левчун А.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
31. *Лисенко К.С.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
32. *Лук'яник Л.В.* – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методик початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету.
33. *Мамчур Н.Ф.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
34. *Мартинюк А.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
35. *Мінько А.І.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету
36. *Мирончук О.О.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
37. *Михальчук Н.О.* – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практики англійської мови Рівненського державного гуманітарного університету.
38. *Мороз Л.В.* – кандидат філологічних наук, доцент, професор, завідувач кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету.
39. *Мороз Н.М.* – викладач кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету.
40. *Набочук О.Ю.* – заступник начальника управління, начальник відділу професійно-технічної та вищої освіти Управління освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації
41. *Нездюр А.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
42. *Онищук О.М.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
43. *Остапчук М.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
44. *Павелків К.М.* – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету.
45. *Пасічник Т.М.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
46. *Пась В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
47. *Потапчук Ю.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
48. *Рока А.С.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
49. *Романюк С.К.* – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету.
50. *Сидорчук А.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.

51. *Собчук Д.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
52. *Трофімчук В.М.* – старший викладач кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету.
53. *Форсюк О.С.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
54. *Хімич М.М.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
55. *Ходоровська І.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
56. *Холявська І.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
57. *Чайковська М.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
58. *Шворак А.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
59. *Шевцова І.П.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
60. *Юсенко Н.І.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
61. *Юсюк Я.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
62. *Ясногурська Л.М.* – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету.
63. *Яцюрин А.О.* – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука.

ЗМІСТ

В.В. Ковалюк, І.А. Венгловська Навчання англійської мови дітей дошкільного віку	3
С.К. Романюк, В.В. Гілянчук Засоби оптимізації пізнавальної активності старших дошкільників на занятті іноземної мови	4
І.В. Краля, К.Р. Голубнюк Особливості навчання дошкільників іноземної мови	7
В.М. Трофімчук, Ю.С. Гуцал Актуальність вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку	9
С.К. Романюк, Я.О. Дениско Сучасні підходи до вивчення іноземної мови школярами з особливими освітніми потребами	10
Н.Р. Данілова, К.С. Лисенко Особливості навчання іноземної мови дітей дошкільного віку	12
С.К. Романюк, М.В. Остапчук Психологічні особливості навчання англійської мови учнів початкової школи	15
Н.Р. Данілова, В. Пась Розвиток навичок слухання в дітей дошкільного віку на заняттях англійської мови	19
Л.В. Денисюк, А.В. Мартинюк Навчання іноземної мови старшого дошкільника з використанням особистісно-діяльнісного підходу	21
А.С. Дуброва, О.С. Форсюк Використання сучасних методів навчання іноземної мови дітей дошкільного віку у ЗДО	23
Л.В. Мороз, А.В. Нездюр Значення дошкільного дитинства як сенситивного періоду для опанування іноземною мовою	27
Н.М. Мороз, О.М. Онищук Гра та її роль на уроках англійської мови в початкових класах	28
Л.М. Ясногурська, Я.В. Юсюк Сучасні методи навчання іноземної мови у закладах дошкільної освіти	31
Н.М. Мороз, Г.Р. Голубнюк Старший дошкільник як суб'єкт навчання іноземної мови в контексті особистісно- діяльнісного підходу	33
В.В. Ковалюк, А.В. Сидорчук Розвиток аудіативних умінь у дітей старшого дошкільного віку на заняттях англійської мови	36
Л.М. Ясногурська, А.В.Шворак Особливості навчання дітей старшого дошкільного віку англійської мови	37
Л.В. Мороз, Н.І.Юсенко Вивчення іноземної мови як засіб розвитку іншомовної мовленнєвої компетенції дошкільника	39
Н.М. Мороз, К.І. Бурчак Використання інноваційних технологій в навчанні англійської мови дітей 6-7 річного віку	41
Н.М. Мороз, А.В. Колошва Особливості занять іноземною мовою з дітьми, що мають фонематичні вади слуху	43
К.М. Павелків, О.М. Гнатюк Ігрові методи навчання дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення іноземною мовою	46
К.М. Павелків, М.М. Хіміч Усна народна творчість – потужний засіб розвитку іноземної мови дітей дошкільного віку	48
А.С. Дуброва, С.В. Гаврилюк Афазія і білінгвізм	50
С.К. Романюк, К.М. Грушовець Методичні та змістові проблеми заняття іноземної мови у дошкільному початковому закладі	53
В.М. Трофімчук, А.С. Гордійчук Навчання дітей старшого дошкільного віку англійської мови засобами поетичних творів	56
Л.М. Ясногурська, М.В. Ковальчук Сучасні підходи до навчання англійської мови: орієнтація на реалізацію особистісно - діяльнісного та компетентнісного підходів	59
Л.М. Ясногурська, Я.С. Драгун Особливості навчання дошкільників двомовного спілкування	62
К.М. Павелків, Т.М. Пасічник English as a component of the training a modern historian	63
Л.В. Мороз, О.О. Мирончук Використання ігрової діяльності з елементами іноземної мови при розвитку зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення	68
В.М. Трофімчук, Н.Ф. Мамчур Використання мультимедійних технологій у навчанні англійської мови дітей дошкільного віку	71
Н.Р. Данілова, І.А. Давидюк Методика викладання англійської мови для старших дошкільників із загальним недорозвитком мовлення	72
К.М. Павелків, І.В. Іванова Формування зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку засобами художніх творів	75
Л.В. Денисюк, М.В. Кравчук Мультимедійна презентація – як засіб вивчення англійської мови у дошкільному віці	77
В.В. Ковалюк, Д.В. Собчук Використання американських та британських інтерактивних методів навчання та виховання у сучасному українському закладі дошкільної освіти	79
Л.М. Ясногурська, І.В. Ходоровська Значення використання мультимедійних засобів в процесі навчання іноземної мови дітей дошкільного віку	82
К.М. Павелків, І. Холявська Importance of English language in historical profession	85

К.М. Павелків, А.В. Гаєвська Застосування арт-терапії у процесі вивчення іноземної (англійської) мови дітьми з мовленнєвими порушеннями	87
К.М. Павелків, А.В. Левчун Інформаційно-комунікаційні технології та інтернет-ресурси як мотиваційні фактори у вивченні іноземної мови у початковій школі	90
К.М. Павелків, І.П. Шевцова Особливості просодичної сторони мовлення при дизартрії у дітей старшого дошкільного віку	92
Н.М. Мороз Емоційні концепти «Любов/Love» та «Ненависть/Hate(Hatred) як концепти-опозиціонери	94
Л.В. Мороз Метажанрова природа рольової лірики	96
Л.М. Ясногурська Language representation of the “Fear” concept in the modern English on the examples of Stephen King’s works “Salem’s Lot” and “Pet Sematary”	99
Л.В. Лук’яник, М.В. Боровець Мовні деформації у щоденному спілкуванні учнів початкових класів	102
Л.В. Лук’яник, М.Ф. Ілюк Теоретико-практичні основи вивчення розділу «Морфологія» у початкових класах	105
Л.В. Лук’яник, А.І. Мінько Етимологізація термінолексем у процесі засвоєння граматичних понять	107
Е.З. Івашкевич, О.Ю. Набочук Psychological ways of the development of creative competence of pupils at the lessons of foreign language	109
Н. Мухалчук, Е. Івашкевич, А. Ятсжурк Parts of speech which characterize the emotion of “Fear”	115
Л.А. Бісовецька, Ю.Ю. Кирилюк Формування понять про словосполучення в учнів початкових класів	121
Л.М. Ясногурська, О.В. Власюк Технологія вивчення художніх творів на уроках літературного читання	123
Л.В. Денисюк, Ю.В. Потапчук Використання інноваційних методів у практичній діяльності викладача іноземної мови	125
Н.Р. Данілова, А.С. Рока Інноваційні методи викладання іноземних мов	128
С.К. Романюк, М.В. Чайковська Main aspects of educational video materials design for use in educational process of higher educational institutions	130
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	135
ЗМІСТ	137